

La música contemporània a València: l'estat de la qüestió

VICENTE GALBIS LÓPEZ (*)

No resulta fàcil establir l'estat de la qüestió d'una cosa tan dinàmica com ho és la creativitat musical, és clar. A més, el qualificatiu "contemporani" ens duu a tractar de comentar la música més propera cronològicament a la realització d'aquest article. Per una altra banda, aquest qualificatiu comporta una realitat heterogènia —fet semblant en altres arts— que ens obliga a recórrer, encara que siga breument, un ventall molt ampli d'estils.

Parlarem, en primer lloc, de l'activitat dels autors més veterans del nostre àmbit. En l'edició número XXI dels Ensembles —Festival de Música Contemporània de València—, celebrada entre els dies 17 i 21 de maig de 1999, es verificà una estrena de Francisco Llácer Plá. També, enguany s'han celebrat primeres audicions de música coral de Matilde Salvador i d'autors pertanyents a una generació posterior, com ara Luis Balnes i Amando Blanquer. Precisament, d'aquest últim hauríem de ressenyar la presentació mundial —al Teatro Real de Madrid— de la seua obra *Gloses III*, el 15 de febrer. La peça fou interpretada per la Orquestra Sinfònica de Madrid sota la batuta de García Navarro i d'aquesta es varen destacar dos dels trets típics de l'estil de Blanquer: la riquesa tímbrica i la força rítmica.

Així mateix, aquests últims anys hem assistit a la progressiva consolidació d'autors de generacions més recents. De fet, l'última edició d'Ensembles destacà per la quantitat d'estrenes celebrades a la ciutat de València —dèsset en total— i per l'esforç perquè el festival tinguera la base ben provista d'autors valencians. La

GIV.

En els últims anys hi ha hagut un esforç perquè l'Ensemble tinguera la base ben provista d'autors valencians.

participació, juntament amb el Grup Instrumental de València, de grups estrangers especialitzats i de qualitat contrastada, com ara el Arditti String Quartet i Les Jeunes Solistes, constituí una altra de les novetats importants d'aquesta última edició. Tota aquesta activitat contrasta amb l'escassa presència de la música contemporània en uns altres auditoris.

Precisament, el treball del Grup Instrumental de València també destaca per l'activitat que duu a terme a favor de la música contemporània a la ciutat de València. Aquesta activitat es vehicula en dues vessants: d'una banda, el grup que dirigeix Joan Cerveró ha programat sistemàticament compositors ja clàssics en el marc de la música contemporània mundial a pesar que eren escassament coneguts a València. Podem citar, per exemple, l'estrena a l'Estat espanyol el dia 17 de juny de 1999 de la peça *Déserts* d'Edgar Varèse. Es tracta d'una obra concebuda

com a un espectacle audiovisual ja que s'interpreta de forma simultània amb la pel·lícula homònima dirigida pel cineasta Bill Viola. En segon lloc, el Grup Instrumental ha presentat les últimes obres dels autors pertanyents a les últimes generacions. Així, cal citar a Enrique Sanz i l'estrena d'*Ise Monogatori II*, en una versió per a orquestra de càmera, verificat el dia 13 de febrer de 1999 i que, a més, inclou la presència de la veu humana.

Al llarg de l'últim lustre s'ha posat de manifest un interès dels compositors per tal de crear obres que presenten una mixtura de diferents arts d'entre les quals, evidentment, hi ha la música. En aquest sentit, resulta paradigmàtic el treball de José Antonio Orts i les seues instal·lacions sonores fotosensibles. D'aquestes cal destacar la realitzada a l'IVAM l'hivern de 1997 —i que es titula *Doble Ostinato*— i, sobretot, aquella *Melodia Solar*, composta expressament per al Primer Congrés Mundial d'E-

cològia Sonora celebrat l'agost de 1997, a Val D'Oise, a trenta-cinc quilòmetres de París. El mateix autor descrivia la seua obra de la següent manera: "Melodia Solar ha estat realitzada amb 21 objectes sonors fotosensibles que produeixen una melodia infinita, el ritme de la qual varia amb la llum ambiental i amb la presència dels espectadors. La instal·lació pogué ser escoltada i contemplada a qualsevol hora del dia i de la nit. La melodia, que habitava la capilla de l'Abadia de Royamont i que variava a perpetuitat, posava de manifest el ritme de la llum solar".¹

Una altra tendència que ha guanyat conreadors i difusió és la música electroacústica. La creació del Laboratori d'Electroacústica (LEA) del Conservatori Superior de Música de València i la realització d'activitats al Club Diario Levante s'ha complementat amb l'actuació de creadors no valencians.

Si continuem amb altres tendències amb presència creixent, hi ha aquelles que s'agrupen sota els difusos termes de Nuevas Músicas o New Age. Aquests creadors procedeixen d'estils, com ara el pop, jazz, folk minimal, juntament amb compositors que han deixat el món de la música contemporània. L'aplicació pràctica d'aquest estil s'aprecia en àmbits, com ara la música per a la relaxació i la creada per als mitjans de comunicació. A pesar de l'activitat d'autors com, per exemple, Pep Llopis, la normalització d'aquesta música a través d'una adequada difusió és, pel moment, relativament escassa. No cal oblidar la presència, més o menys recurrent, d'autors valencians que no resideixen en el nostre àmbit, no obstant l'existència de certs trets i característiques que podríem definir de típics en la nostra música. El primer d'a-

ARXIU.
Cartell anunciador d'un dels festivals "Ensems" celebrat a la ciutat de València.

quests creadors que ens visiten periòdicament és Carles Santos. Juntament amb els treballs internacionals que ha realitzat, Santos segueix presentant originals propostes a Valèn-

El treball del Grup Instrumental de València destaca per l'activitat a favor de la música contemporània

cia. En aquest sentit, cal citar l'última obra d'aquest compositor presentada a la ciutat: l'*Obertura FNAC*. Aquesta peça de deu minuts de durada fou encarregada a propòsit de la inauguració del complex d'oci cultural de la cadena francesa a la capital valenciana. L'obra fou interpretada per un centenar de músics de la Banda Simfònica Unió Musical de Llíria, ubicats en una estructura instal·lada a l'exterior de l'edifici. Per tal de controlar aquesta novedosa disposició de la plantilla instrumental, Carles Santos la dirigí des d'una grua.

El segon dels compositors que treballa, generalment fora de la Comunitat Valenciana, encara que realitza les creacions en el nostre àmbit, és Llorenç Barber. Últimament, Barber centra la seua activitat en concerts basats en els sorolls que produeixen els campanars de les ciutats i pobles, tant de l'Estat espanyol com de l'estranger. Un dels últims d'aquests espectacles —celebrat el 28 de juny de 1999— consistí en un concert realitzat a través de seixanta campanars de la ciutat de Roma. El mateix Barber defineix així les seues creacions: "El meu treball és la música plurifocal, del carrer, i el carrer és gran. Només la desmesura en l'espai després s'interioritza d'una manera profunda".²

(*) *Professor d'Història de la Música de la Universitat de València*

¹José Luis Galiana: "José A. Orts", Posdata. Suplemento Cultural de *Levante-EMV*, p. 7, 12 de setembre de 1999.

²Ricardo Rodríguez: Barber: "Los políticos sólo piensan en hacerse la foto junto a Rostropovich". *Levante-EMV*, p. 50, 1 de febrero de 1999.